

ABSTRAKTĀS AINAVAS UN TO FAKTŪRAS

Abstract Landscape and its Texture

Adelina Varlamova

Daugavpils Universitāte, e-pasts: adelina.varlamova@gmail.com

Viktorija Valujeva

Daugavpils Universitāte, e-pasts: v.valujeva@gmail.com

Abstract. *In this work history of world landscape art development as well as texture usage in abstract landscape is researched. Latvian and world artist abstract landscape paintings are viewed, that had experiments with texture usage, techniques and materials, which helped to create these landscapes. Work of Latvian artists, such as Rūdolfs Pinnis "Forest Image", whose works generalized nature image, landscape art of Boris Bērziņš, paintings of Jānis Pauļuks are analyzed as well as art of foreign artists, such as Zao Wou Ki, Peter Doig etc. Attention was put to the modern texture creation, where different materials are used, such as sawdust, sand, marble, metal bits etc. Within works of abstract landscapes different painting styles can be found as an influential and in this work main styles, which influenced beginning of abstract landscape are found to be impressionism, expressionism, symbolism.*

Research methods: *theoretical, literature sources as well as research and analysis of internet sources.*

Keywords: *landscape, abstract landscape, texture, texture materials, modern textures techniques.*

Ievads

Abstraktā māksla jau gadsimta garumā ieņem īpašu vietu mākslā, tā ir iekšēja pārdzīvojuma atainojums. Abstraktā ainava ir aktuāla mūsdienās, jo arvien vairāk parādās nepieciešamība izpausties, parādot iekšējo, nevis ārējo pasauli. Ainava stāsta par dabu, mūsdienās dabas tēma ir īpaši aktuāla, jo tās pirmatnējais skaistums zūd ar katru dienu, meži tiek izcirsti, kas savukārt veicina ekoloģijas pasliktināšanos.

Rakstā ir pētīta dažādu mākslas stilu ietekme uz abstraktās ainavas rašanās procesu, īpašu uzmanību veltot abstrakcionismam un aktualizējot nozīmīgu Latvijas un pasaules mākslinieku devumu – abstraktās ainavas. Autore analizē faktūru veidus un to pielietojumu abstrakto ainavu darbos.

Pētījuma mērķis: *izpētīt abstrakto ainavu mākslas vēsturē, analizēt pasaules un Latvijas mākslinieku abstrakto ainavu darbus un tajās izmantojamās faktūras.*

Pētījuma metodes: *literatūras un interneta resursu izpēte un analīze.*

Abstrakto ainavu aizsākumi

Jau pusotru tūkstoši gadu atpakaļ grieķi zīmēja pirmos ainavas apveidus. Ķīniešu mākslinieki arī no seniem laikiem vērsās pie ainavu tēmas, bet tradicionāli tās nesauca par ainavām, jo nereti gleznās tika attēlotas cilvēku figūras. Tikai 16. gs. sākumā Eiropas mākslinieki atklāja ainavas tēmas nozīmīgumu. Šajā laikā holandes mākslinieki radīja gleznas, kas pilnībā sastāvēja no ainavas skatiem un nosauca tās par *landscape* (no angļu valodas *ainava, dabas skats*). Pēc diviem gadsimtiem Franču akadēmija pieņēma ainavu kā patstāvīgu žanru.

Svarīga loma bija plenēriem, kas parādījās 19. gadsimta vidū, tie rosināja māksliniekus gleznot dabā, nevis studijās. Zīmēšana plenēros kalpoja kā ieguldījums impresionisma attīstībā, fokusējoties uz gaismas kvalitāti un tās uztveri, kā arī nozīmīgi tapa eksperimenti ar gaismu un kustību postimpresionismā. Slavena gleznotāja, postimpresionista Vinsenta van Goga ainava *Zvaigžņotā nakts* atdarina vairāk emocijas, nevis realitāti (skat. 1. att.).

Pola Sezāna (1839–1906) un Žorža Serā (1859–1891) radikālās idejas ieviesa pirmo abstraktās ainavas tendenci kā vienkāršotu ainavas redzējumu un plakanu virsmu, kas ir populāra līdz pat mūsdienām. Bieži vien krāsai tika piešķirta pati svarīgākā loma, atsevišķi ģeometrisko ainavu piemēri tika minimalizēti līdz monohromiskajam skatam, kur rodas krāsu un līniju saspēle.

Mākslinieku ekspresionistu un postimpresionistu (Vinsenta van Goga (1853–1890), Anrī de Tulūza–Lotreka (1864–1901) un Pola Gogēna (1848–1903)) mantojums ietekmēja mūsdienu mākslu, piedāvājot skatīties uz to kā līdzekli, kas atklāj mākslinieka iekšējo pasauli, kur tiek uzsvērtā garīgā darba sastāvdaļa. Vācu ekspresionisti, simbolisti un agrīnie abstraktās mākslas mākslinieki, tādi kā Vasīlijs Kandinskis (1866–1944), Pablo Pikaso (1881–1973), Anrī Matīss (1869–1954), gleznoja ainavas, kas virzīja vienkāršošanas un ģeometriskā svarīguma ideju, padziļināti pētīja gaismas teoriju un platu triepienu ekspresīvo spēku kā instrumentus, kas atspoguļo mākslinieka dvēseli (Pantelić, b.g).

Abstrakcionisms ir mākslas virziens, kas radās 20. gadsimta sākumā kā izaicinājums pastāvošai mākslai. Abstrakta, bezpriekšmetiska māksla, kas reālas, priekšmetiskas formas aizstāj ar abstraktiem elementiem – krāsu laukumiem, līnijām, apjomiem.

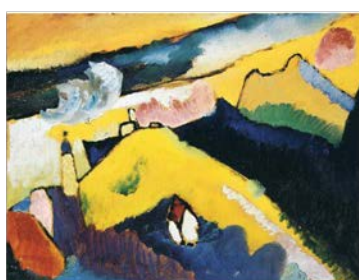
Abstrakcija ir process, kurā tiek analizēts priekšmeta jēdzieniskais attēls, no attēla komponentiem tiek nošķirts un vispārināts kāds komponents, veidojot jēdzienu par priekšmeta galvenajām īpašībām (Ikšelis, 2010: 501).

Abstraktās mākslas virziena aizsākumi ir meklējami 20. gs sākumā, kad norisinājās lielas sociālās pārvērtības. Pēckara gados Visuma ideja zaudēja sākotnējo aktualitāti, Eiropā arvien skaļāk runāja par to, ka nav jāmeklē atbildes par īstenības patieso dabu. Mākslā joprojām palika aktuāls jautājums par cilvēka un visuma attiecībām. Abstrakto glezniecību radīja eksperimenti ar organizēto līniju, kas tajā laikā aizsākās Minhenē (Vācijā). Šie abstraktās mākslas darbi neatspoguļoja konkrētu priekšmetu formas, bet gan bija vērsti uz iekšējām pārdomām un filozofisko skatījumu (Ikšelis, 2010).

Abstrakcionisma virziena aizsācējs Vasīlijs Kandinskis savos darbos atklājās ar krāsu un formu palīdzību, radot bezpriekšmetisko mākslu. V. Kandinskis akcentēja arī krāsu simbolisko nozīmi, tāpēc līnija viņa darbos nebija tikai virziens, bet arī garīgā sprieguma paudēja, to var novērot darbā *Kalnu ainava ar baznīcu* (skat. 2. att.). Viņš bija mistiķis, kas neatzina zinātnes un progresā nozīmi, grāmatā "Par garīgumu mākslā" mākslinieks akcentēja krāsu simbolisko nozīmi. Viņš bija pārliecināts, ka, akcentējot tīru krāsu psiholoģisko iedarbību, ir iespējams apvienot cilvēkus, tādējādi veidojot garīgu kopību starp cilvēkiem.

1. attēls. Vinsents van Gogs.
Zvaigžņotā nakts. 1889.
(<http://www.ideelart.com>).

2. attēls. Vasīlijs Kandinskis.
Kalnu ainava ar baznīcu. 1910.
(<https://uploads5.wikiart.org>).

3. attēls. Hanss Hofmanis.
Augusta gaisma. 1957.
(<https://www.wikiart.org>).

Hanss Hofmanis (1880–1966) ir viens no ietekmīgākajiem māksliniekiem abstraktajā mākslā. Viņš gleznoja ainavas un pakāpeniski attīstīja savu meistarību, balstoties uz tām. Viens no abstraktās ainavas piemēriem ir darbs *Augusta gaisma* (skat. 3. att.). H. Hofmanis mācīja daudzus 20. gs. abstraktos māksliniekus – līderus. Jautājums par vārda "ainava" nozīmi bija aktuāls gan viņam, gan mācekļiem (Gombrich, 1997).

Mūsdienās abstraktās ainavas var vērot Anitas Melderes (1949) darbos. Māksliniece ir ieguvusi maģistra grādu, absolvējusi Latvijas Mākslas akadēmijas Glezniecības nodaļu. Kā atzīst pati māksliniece, ainavu žanram līdzīgās abstrakcijas tapa pateicoties mākoņu tēlu vērošanai. Traģiskus pārdzīvojumus māksliniece izdzīvo ainavai pietuvinātajos gleznojumos "Mākoņiem pāri", "Dzeltenais horizonts", "Vienatnē ar jūru", sarunās ar jūru, raugoties debesīs, ieklausoties vēja šalkās, mēģinot izprast klusuma valodu (skat. 4., 5., 6. att.) (Meldere, b.g.).

4. attēls. Anita Meldere.
Mākoņiem pāri. 2008.
(<http://studija.lv>).

5. attēls. Anita Meldere.
Dzeltenais horizonts. 2008.
(<http://studija.lv>).

6. attēls. Anita Meldere.
Vienatnē ar jūru. 2007.
(<http://talsi.case.lv>).

Viena no daudzveidīgākajām glezniecības tehnikām ir eļļas glezniecība, kas paver iespēju radīt visdažādākās faktūras. Eļļas glezniecībā ir dažādi tehniskie paņēmieni, kur ar krāsu palīdzību tiek sasniegti izteiksmīgi faktūru efekti. Kā palīglīdzekļus eļļas krāsu glezniecībā izmanto otu un paletes nazi, ar ko var izveidot virkni dažādu efektu. Gleznošanas procesā šo efektu panākšanai tiek pielietota gan skrāpēšana, gan iezīmēšana, kontūru veidošana un krāsu noņemšana nepieciešamajās vietās (Daglasa–Kūpere, 2005).

„Faktūra – mākslas darba virsmas apdare, tās materiāli sajūtamo īpašību kopums, kas padziļina darba māksliniecisko izteiksmīgumu” (Blūma, 2005: 42). Faktūras glezniecībā nosaka instrumenti, ar kuru palīdzību krāsa tiek likta uz gleznas virsmas. Āpšu un vāveru spalvu otas izmantoja lazēšanai, sesku otas izmantoja smalku detaļu gleznošanai, bet ar saru otām gleznoja visu pārējo. 19. gs. beigās lielākoties izmantoja stingras otas. Šajā laika periodā tika apgūta un novērtēta plašā triepiena tehnika, nelīdzeni uzliktās krāsas virsmas, mastahina izmantošana un nenoklātu vietu atstāšana uz gleznām (Smits, 2007). 20. gs. vidū mākslinieki veica eksperimentus eļļas glezniecībā ar faktūrām, tāpēc glezniecības paņēmieni kļuva sarežģītāki. Mūsdienās faktūru izveidošanai tiek izmantoti visdažādākie materiāli: smiltis, zāģu skaidas, marmora drumstalas, svina bumbiņas u.c.

Glezniecībā pastāv princips, ka krāsainākās un spilgtākās vietas veido reljefāk, radot faktūru ar krāsu izciļņiem (Blūma, 2005). Faktūras tiek izmantotas arī telpiskuma radīšanai. Līdzena virsma tālākajā plānā tiek uztverta telpiski, ja tuvākā plāna priekšmeti ir uzgleznoti faktūraini. Otas triepiena virziens veido formu, dziļumu un faktūru. Biežais un pastozais triepiens pietuvina attēloto, bet plānais un līdzenais attālina. Eļļas krāsas izmantošana gleznošanā, sniedz iespēju panākt neparedzamus rezultātus, pielietojot dažādas tehnikas un eksperimentējot ar papīra kolāžu vai audumu.

Triepieni ar otu var būt daudzveidīgi, gan īsi, komatveidīgi, punktveidīgi, gan pagarināti kā lentveida svītras. Pagarinātiem triepieniem bieži vien ir raksturīgs nelīdzens, asimetrisks, viļņveida ritms. Eksperimentējot un dažādi izmantojot otas, var radīt daudzveidīgas virsmas, piemēram, lai panāktu ļoti fakturētus triepienus, ar otas galu var punktēt gleznas virsmu, vai arī, turot otu horizontāli, attiecībā pret gleznas virsmu, to var vilkt pāri darbam. Tā izveidojas atbilstošās formas faktūra. Izveidot putu efektu var, pielietojot kasošo kustību. Veselu rindu efektu var radīt, velkot līnijas un liekot triepienus (Servers, 2007). Viens no pazīstamākajiem veidiem, kā glezniecībā var iegūt faktūras, ir biezas krāsas klāšana ar otu atsevišķiem, stingriem triepieniem.

Izteiksmīgas un daudzveidīgas faktūras var veidot, gleznojot ar paletes nazi vai mastahinu un izmantojot biezo krāsas konsistenci. Izmantojot paletes nazi, dažādos veidos, piemēram, ar naža

malu var modelēt precīzas, noteiktas formas, krāsu klājot droši, un pēc katra triepiena nazi noņemot. Paletes nazi var izmantot kā patstāvīgu darbarīku, vai arī to apvienojot ar otas tehniku. Īpašu faktūru veidošanai paletes nazi lieto gleznošanas beigu posmā (Servers, 2007).

Sgrafīto ir skrāpēšanas tehnika – caur augšējo krāsas slāni parāda zem tā esošu. Šādu veidu izmanto smalku un precīzu faktūru iegūšanai un sarežģītu detaļu izcelšanai. To var panākt, pielietojot paletes nazi vai otas otru galu (Daglasa–Kūpere, 2005).

Frotāža – tādu rupju vai lineāru struktūru kā akmeņi, zāle, mati vai zvērādas gleznošanai izvēlas sausās otas gleznošanas tehniku vai nu ar biezu, vai ar plānu krāsu, kas ļauj panākt īpatnēju faktūru. Lai veidotu frotāžas efektu, otu piesūcina ar krāsu, krāsas pārpalikumus noņem ar lupatiņu, pēc tam otas sarus izpleš un maigi velk pār virsmu (Daglasa–Kūpere, 2005). Krāsaino frotāžu uz lieliem laukumiem ļoti ērti pielietot ar lupatiņas palīdzību. Faktūru efektus ir iespējams panākt, piespiežot saburzītu vai reljefu papīru pie krāsotās virsmas, atstājot nospiedumus nepieciešamajās vietās. Vislabāk ir izmantot rupju audumu, ar to var viegli veidot atbilstošus atspiedumus (Ильф, 1998).

Ziežot var radīt plānas krāsas kārtas efektu, kas tikai daļēji nosedz zem tās esošus krāsu slāņus uz virsmas. Panāktais efekts ir nedaudz līdzīgs lazēšanai, bet ar to var iegūt izteiktu faktūru. Lai pielietotu šo metodi, nav nepieciešami īpaši palīglīdzekļi, piemēram, var izmantot plastikāta kartes (Daglasa–Kūpere, 2005).

Izņemot biežās krāsas triepienus, paletes nažus vai otas, faktūru iespējams panākt, izmantojot citus piederumus, piemēram, karoti, dakšu, ķemmi, naža galu u.c., velkot ar tiem pāri krāsu virsmai vai iespiežot tos pēc paredzētā raksta (Daglasa – Kūpere, 2005). Ļoti bieži faktūras rodas eksperimentu rezultātā. Daudzveidīgākai faktūru radīšanai var izmantot dažādus robotus priekšmetus, ar kuru iespējams strādāt līdz pat krāsas izžūšanai.

Savdabīgus faktūras efektus var panākt, apvienojot vairākas tehnikas, piemēram, eļļas vai mīkstos pastēļus klājot virsū izžuvušai krāsas kārtai. Tos var pielietot darba papildināšanai ar sīkām detaļām vai robežu iezīmēšanai starp laukumiem (Daglasa–Kūpere, 2005). Krāsas tūbiņu var izmantot, lai radītu vizuālus efektus un interesantas faktūras. Ar tūbiņas kakliņu var veidot sfēriskus atspiedumus, spiežot tik daudz krāsas, cik nepieciešams, radot nepieciešamo faktūru daudzumu (Ильф, 1998).

Ar pirkstu palīdzību var uzgleznot gan visu gleznu, gan arī tikai dažas smalkas detaļas. Ar pirkstiem var veidot dažādas faktūras uz krāsaina fona. Līdzena krāsas pamatne saglabā pirkstu atstātās pēdas. Otrajā kārtā var atstāt pirkstu nospiedumus, iespiežot tos vēlamajos virzienos, veidojot fakturētu virsmu (Ильф, 1998).

Glezniecībā var izmantot dažādu veidu kolāžas elementus, papīra strēmeles, izgriezumus no žurnāliem, dziju un vieglus audumus, nepieciešamības gadījumā pārklājot pāri plānu krāsas kārtu. Papildinot gleznu ar kolāžu, vislabāk no sākuma objektus pielīmēt ar līmi. Materiālu līmēšanai piemērotāka ir baltā līme, bet pamatam – akrila paotējums. Kolāžas tehniku ieteicams izmantot, strādājot ar akrila krāsām, tām piemīt īpatnēja konsistence – tās ir lipīgas (Daglasa–Kūpere, 2005). Daudzveidīgas faktūras kolāžas tehnikā tiek panāktas ar dažādā augstumā ielīmētiem materiāliem.

Krāsu var izspiest uz audekla caur sprauslu tieši no tūbiņas. Krāsas izspiešanas procesā tūbiņas uzgalis var pieskarties audekla virsmai, atrodoties vertikālā vai horizontālā stāvoklī. Krāsu var likt no konkrēta attāluma uz audekla, ar daudzveidīgām kustībām kontrolējot izveidojušos krāsas mezgliņus un vijumus. Krāsas izspiešanas tehnikai labāk ir izmantot akrila krāsas, jo tās ir elastīgākas, tomēr daudzi mākslinieki izmanto arī eļļas krāsas (Smits, 2007). Izmantojot plastikāta šļirci, krāsu var uznest tievām, garenām strūkļiņām, veidojot reljefu virsmu, ar tās palīdzību iespējams arī zīmēt. Krāsa žūst ļoti ilgi, saglabājot savu sākotnēju formu (Ильф, 1998).

Izteiktu faktūru iespējams iegūt, izmantojot speciālas faktūras pastas, tās uzklājot iepriekš uz sagatavotas virsmas, vai piejaucot klāt eļļas krāsai. Ir sastopami dažādi faktūras pastu veidi, kas piemērotas pastozo triepienu izveidošanai, bez piejaukumiem un ar papildmateriāliem (Servers, 2007). Piejaucot eļļas krāsai palīgvielas, var izveidot neparastās faktūras. Ir jāizvēlas neorganiskās vielas, lai netiktu sabojāts audekls. Lai krāsa nesaplaisātu, nav ieteicams klāt masu

ar piejaukumiem pārāk biežā kārtā. Smaga impasto efekta panākšanai tiek izmantota biezas konsistences krāsa ar dažādām vielām, kuras iekļāšanai izmantojams paletes nazis. Ar zāgskaidām tiek iegūts granulu iespaids, kas rada grumbuļainu faktūras virsmu (Daglasa–Kūpere, 2005).

Abstrakto ainavu mākslinieku darbi faktūru tehnikā

Latviešu mākslinieku daiļradē ainavas ar abstrakcionisma iezīmēm vērojamas jau 20. gs. sākumā. Rūdolfs Pinnis (1902–1992) gleznoja uz lielformāta audekliem, galvenokārt Latvijas ainavas, mežus, klusās dabas un ziedus. Gleznoja ekspresīvi, veidojot raupjas un fakturētas virsmas. R. Piņņa *Mežu tēlu* darbos ar vispārinātu dabas tēlojumu veidojās neparedzētas, nejaušas faktūras. Tāda gleznošanas metode deva iespēju izvērsties vēl lielākiem eksperimentiem (*Atspulgs upē, Mežs, Vasara Iecavā*). Šajos darbos ir izmantoti dažādie faktūru kontrasti – biežā, reljefā faktūra pret pilnīgi gludu virsmu un skrāpējumi pret kolāžām (skat. 7., 8., 9. att.). Lai panāktu asus kontūru aplūzumus, mākslinieks visbiežāk strādāja ar paletes nazi. Arī 20. gs. 80. gados R. Piņņa daiļradē valdīja tie paši milzīgie formāti, mākslinieks gleznoja ar drošu fakturēto triepienu un savos gleznojumos attēloja ekspresīvu krāsu salikumus (Bremša, Brasliņa, Bruģis, 2003).

7. attēls. Rūdolfs Pinnis.
Atspulgs upē. 1965.
(<http://www.antonialv.lv>).

8. attēls. Rūdolfs Pinnis.
Mežs. 1971.
(Gerharde-Upeniece, 2002: 56).

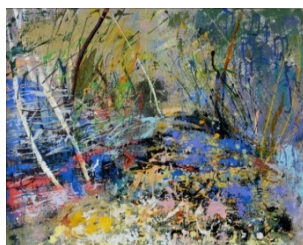

9. attēls. Rūdolfs Pinnis.
Vasara Iecavā. 1967.
(<http://www.artterritory.com>).

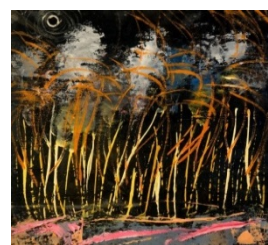
Aktīvs faktūru lietotājs bija Jānis Pauļuks (1906–1984). Mākslinieks gleznojis galvenokārt ainavas, klusās dabas, figurālās kompozīcijas un portretus. Strādāja eļļas tehnikā un eksperimentēja ar dažādiem tehniskiem līdzekļiem. Pielietojot paletes nazi, mākslinieks veidoja vijīgus un brāzmainus faktūru efektus (Lamberga, Lāce, 2002). Viņa dekoratīvais darbs *Karnevāls* ir gleznots ar brīviem un virtuoziem paletes naža veidotiem vilcieniem. Jāni Pauļuku viņa laikabiedri dēvēja par "latviešu Polloku", jo gleznās izmantoja ekspresionista pilināšanas–šļakstīšanas tehniku. Mākslinieks savos darbos *Vasara, Melnā saule* attēlo dabu, kas dažkārt robežojas ar abstrakciju, kur koku lapotne ir koku saules staros un vējā, gaiss virmo karstumā (skat. 10., 11., 12. att.).

10. attēls. Jānis Pauļuks.
Karnevāls. 1965.
(<http://www.antonialv.lv>).

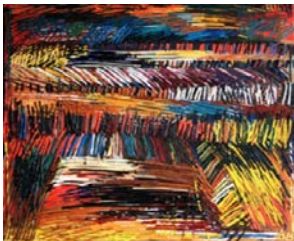

11. attēls. Jānis Pauļuks.
Vasara. 1976.
(<http://www.antonialv.lv>).

12. attēls. Jānis Pauļuks.
Melnā saule. 1975.
(<https://www.pinterest.com>).

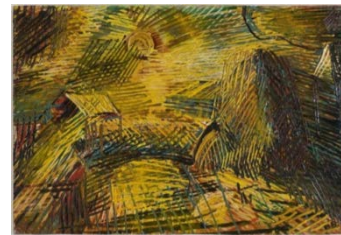
Izcilākais faktūru lietotājs, kas saistīts ar „skarbā stila” mākslinieku loku, ir Boriss Bērziņš (1930–2002). Mākslinieks eksperimentēja ar krāsu, faktūru un formu. B. Bērziņš 20. gs. 60. gados darināja gleznas, izmantojot neparasti biezu reljefa faktūru, kas tika klāta biežā slānī tieši no tūbiņām uz audekla vai kartona. Īpaši izceļot faktūru, mākslinieks atbilstoši formu laukumiem veidoja ainavu plānus, kāpu paugurus un koku formas. Dažādos virzienos ritmizēti klājot no tūbiņas spiestas trīs krāsas, mākslinieks uzgleznoja darbu *Pēc lietus*, *Ainava* u.c. Labības lauki B. Bērziņa darbos ir ļoti daudzkrāsaini, kāpu ainavas, kuras mākslinieks attēloja ar sakrustotām vai dažādos virzienos liktām no tūbiņas, tieši izspiestām krāsām un švīkām, dod pārsteidzoši vieglu iespaidu (skat. 13., 14., 15. att.) (Slava, 2003).

13. attēls. Boris Bērziņš.
Pēc lietus. 1965.
(Slava, 2003: 22).

14. attēls. Boriss Bērziņš.
Sarkandaugavas pārbrauktuve.
1959.
(<http://www.antonio.lv>).

15. attēls. Boriss Bērziņš.
Ainava. 1990.
(<http://lnmm.lv/>).

Zao Wou Ki (1921–2013) ir viens no galvenajiem 20. gs. mūsdienu ķīniešu māksliniekiem. Zao Wou Ki pirmo reizi sastapās ar Rietumu modernistu darbiem 1948. gadā Parīzē. Darbi, kurus mākslinieks redzēja, raisīja jauktas jūtas par klasiskajām ainavu formām un kaligrāfiju, kuru mācīja Ķīnā. Viņš iemīlēja impresionistu un ekspresionistu darbus, kā arī Džeksona Polloka un Franca Klaina daiļradi. Intrigējošās ķīniešu hieroglifu struktūras un ritmiskā otu kustība, kas formē tos, veido unikālu un dinamisku “spēka” konceptu, to var redzēt darbos 281288, 1441163, 290964. Spēks un enerģija ir kaligrāfijā un paša otas kustībā (skat. 16., 17., 18. att.) (Zao Wou Ki, b.g).

16. attēls. Zao Wou Ki.
281299. 1999.
(<http://www.nytimes.com/>).

17. attēls. Zao Wou Ki.
1441163. 1963.
(<http://blogs.timesofindia.indiatimes.com>).

18. attēls. Zao Wou Ki.
290964. 1964.
(<http://www.christies.com>).

Peter Doig (1959) ir mūsdienu Skotijas mākslinieks, kura darbiem raksturīga gan ainava, gan figurālā glezniecība ar abstrakcionisma iezīmēm. Viņa darbi ir kategoriski un elektriski, bieži vien daba un ainavas slēpjas aiz abstrakcionisma segas, tas parādās darbos *Nav svešas zemes*, *Arhitekta māja*, *Dīķa dzīve* (skat. 19., 20., 21. att.) (Doig, b.g).

19. attēls. Peter Doig.
Nav svešas zemes. 2004.
(<http://poulwebb.blogspot.ca>).

20. attēls. Peter Doig.
Arhitekta māja. 1991.
(<http://http://www.telegraph.co.uk>).

21. attēls. Peter Doig.
Dīķa dzīve. 1993.
(<https://artreview.wordpress.com>).

Secinājumi

Abstraktās ainavas parādās kā vienkāršots ainavas redzējums uz plakanas virsmas, kur krāsu laukumi, līnijas un apjoms ieņem svarīgāku lomu nekā konkrētu priekšmetu attēlojums.

Abstraktās ainavas rašanos ietekmēja impresionisti, izvēloties dabu kā savu "studiju"; postimpresionisti, veicot eksperimentus ar gaismu un kustību; ekspresionisti, piedāvājot skatīties uz mākslu kā līdzekli, kas parāda mākslinieka iekšējo pasauli; simbolisti un agrīnie abstraktās mākslas mākslinieki, tādi kā Vinsents van Gogs, Vasīlijs Kandinskis, Hanss Hofmanis, Pablo Pikaso, Anrī Matīss u.c.

Abstraktā ainava atdarina emocijas un mākslinieka iekšējo pasauli nevis realitāti.

Eļļas glezniecībā pastāv dažādas tehnikas, kuras pielietojot, tiek sasniegti izteiksmīgi faktūru efekti. Faktūras glezniecībā nosaka instrumenti, ar kuru palīdzību krāsa tiek likta uz gleznes virsmas.

Faktūra ir kļuvusi par tikpat nozīmīgu izteiksmes līdzekli kā krāsa.

Daudzas no jau apgūtajām metodēm un idejiskajām atziņām saglabā aktualitāti arī mūsdienās. Faktūra glezniecībā attīstās, balstoties uz iepriekšējo mākslinieku pieredzi.

Latvijā dabas tēli ieņem nozīmīgu vietu mākslā, latviešu mākslinieki – Anita Meldere, Rūdolfs Pinnis, Jānis Pauļuks un Boriss Bērziņš atainoja Latvijas dabu abstraktajā redzējumā.

Abstrakcionisma pamatlicējs Vasīlijs Kandinskis jau savas daiļrades sākumposmā ir gleznojis ainavas abstraktajā redzējumā, viens no pirmajiem virzot vienkāršošanas un ģeometriskā svarīguma ideju.

Mākslinieks Hanss Hofmanis, balstoties uz ainavu gleznojumiem, attīstīja savu meistarību, kā arī mācot 20. gs. abstraktos māksliniekus – līderus aktualizēja ainavas nozīmi.

Anita Meldere aktualizē abstrakto ainavu mūsdienās, pētot dabu kā klusuma valodu.

Zao Wou Ki darbos cieši savijas rietumu un austrumu mākslas ietekme, tas iedvesmo mūsdienu māksliniekus radīt abstraktās ainavas ar savu tautu tradīcijām.

Peter Doig savus darbus gleznoja slāņiem, veiksmīgi apvienojot gan abstrakciju, gan klasisko ainavu, zem dažreiz drūma un satraucoša abstraktā slāņa slēpa mierīgu ainavu.

Boris Bērziņš izmantojot faktūru, ieviesa ritma sajūtu abstraktajās ainavās.

Rūdolfs Pinnis un Jānis Pauļuks ieviesa rietumu mākslas tendences abstraktajās ainavās, ekspresīvas faktūru tehnikas un vienkāršotas, brīvi attēlotas ainavu formas.

Summary

Abstract landscapes appear as a simplified landscape view about flat surface, where color spaces, lines and volumes play more important role than representations of particular objects. The impression of the abstract landscape was mostly influenced by the impressionists who chose nature as their own "studio", by post impressionists, who were doing experiments with light and movement, by expressionists who offered to look at the art as a tool representing the artist's inner world, and finally by symbolists and early abstract artists such as Vincent van Gogh, Wassily Kandinsky, Hans Hofmann, Pablo Picasso, Henri Matisse, and others.

The abstract landscape strives to imitate emotions and the artist's inner world, but not the reality.

There are a lot of different techniques in oil painting, which, when applied, achieve impressive texture effects. The textures in painting determine the tools by which the paint is applied to the surface of the painting.

The textures and expression tool has become to be at the same importance level as color.

Many of the methods and ideas that have already been learned remain relevant today. The texture in painting is evolving, based on the experience of previous artists.

Latvian landscape painting characters play an important role in the arts, Latvian artists such as Anita Meldere, Rūdolfs Pinnis, Jānis Pauļuks and Boris Bērziņš all depicted Latvian nature using abstract vision.

Literatūra un avoti

1. *Art & Artists*. Skatīts 13.06.2017. <http://poulwebb.blogspot.ca/2011/08/peter-doig-part-2.html?m=1>.
2. Bērziņš, B. Skatīts 13.06.2017. <http://lnmm.lv/lv/apmekle/izstades/1323-boriss-berzins-19302002-sudrabs-zelts>
3. Blūma, D. (2005). *Mazā mākslas vēstures terminu vārdnīca*. Rīga: Zvaigzne ABC.
4. Bremša, L., Brasliņa, A., Bruģis, D. (2003). *Latvijas mākslas vēsture*. Rīga: Pētergailis.
5. Dāglaša-Kūpere, H. (2005). *No krāsas līdz gleznai*. Rīga: Zvaigzne ABC.
6. Doig, P. Skatīts 21.06.2017. <http://www.artnet.com/artists/peter-doig/> – (1).
7. Doig, P. *Tate Britain – February 2008*. Skatīts 21.06.2017. <http://artreview.wordpress.com/2008/04/19/peter-doig/>.
8. Doig, P. *interview: the triumph of painting*. Skatīts 21.06.2017. <http://www.telegraph.co.uk/culture/art/10216288/Peter-Doig-interview-the-triumph-of-painting.html>.
9. Gerharde-Upeniece, G. sast. (2002). *Rūdolfs Pinnis*. Rīga: Neputns.
10. *Gleznotājas Anitas Melderes personālizstāde „Runā ar mani”*. Skatīts 02.07.2017. <http://studija.lv/index.php?parent=519>.
11. Gombrihs, E. H. (1997). *Mākslas vēsture*. Rīga: Zvaigzne ABC.
12. Ikšelis, A. (2010). *Ceļojums mākslas pasaulē*. Valka: Stalkers A IK.
13. *Klasiskās mākslas galerija Antonija*. Skatīts 09.07.2017. <http://www.antonija.lv/lv/izsole/19/lote-273rudolfs-pinnis-1902-1992>.
14. *Klasiskās mākslas galerija Antonija*. Skatīts 11.07.2017. www.antonija.lv/lv/izsole/19/lote-155-janis-pauluks-1906-1984.
15. *Klasiskās mākslas galerija Antonija*. Skatīts 20.06.2017. <http://www.antonija.lv/lv/izsole/31/lote-15-janis-pauluks-1906-1984>
16. *Klasiskās mākslas galerija Antonija*. Skatīts 25.07.2017. <http://www.antonija.lv/lv/izsole/2/lote-56-46-boriss-berzins-1930-2002>.
17. Lamberga, D., Lāce, M. (2002). *Latvijas māksla 20. gadsimts*. Rīga: Neputns.
18. Meldere, A. *Ekspresijas. Abstraktā glezniecība*. Skatīts 27.06.2017. <http://www.rothkocenter.com/ekspozicija/anita-meldere-ekspresijas-abstraktagleznieciba>.
19. *Muzejā būs Anitas Melderes gleznu izstāde*. Skatīts 13.06.2017. <http://talsi.case.lv/publicē/32410.html>
20. Pauļuks, J. Skatīts 13.06.2017. <https://www.pinterest.com/petrobevza/janis-pauluks/>
21. Pantelić, K. *The Mystery and Allure of the Abstract Landscape*. Skatīts 27.06.2017. <http://www.widewalls.ch/abstract-landscape-history/>.
22. *Rūdolfam Pinnim 109. Mūkusalas mākslas salons*. Skatīts 27.07.2017. http://www.artterritory.com/lv/zinas/385-rudolfam_pinnim_109/.
23. Servers, F. A. (2007). *Eļļas glezniecība iesācējiem*. Rīga: Jāņa Rozes apgāds.
24. Slava, L. (2003). *Boriss Bērziņš*. Rīga: Neputns.
25. Smits, R. (2007). *Mākslinieka rokasgrāmata: piederumi, materiāli, procesi, tehnikas*. Rīga: Zvaigzne ABC.
26. *Subtle Power: Zao Wou Ki*. Skatīts 12.08.2017. <http://blogs.timesofindia.indiatimes.com/plumage/subtle-power-zao-wou-ki/>.
27. *The Story of the Abstract Landscape in Art*. Skatīts 21.06.2017. <http://www.ideelart.com/module/csblog/post/103-1-abstract-landscape-art.html>.
28. Zao Wou Ki. Skatīts 12.07.2017. http://www.christies.com/lotfinderimages/D60810/zao_wouki_290964_d6081078g.jpg.
29. Zao Wou Ki. Skatīts 12.08.2017. <http://blogs.timesofindia.indiatimes.com/wpcontent/uploads/backup2/plumage/ZaoWou-Ki2.jpg>.
30. Zao Wou Ki. Skatīts 12.08.2017. <http://www.nytimes.com/2013/04/11/world/asia/zao-wou-ki-seen-as-modern-art-master-dies->.
31. Ильф, А. И. (1998). *Все о технике: живопись маслом*. Москва: Арт Родник.